

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Műfiktelési árak:
 Helyben: Negyedévi 8 korona
 Előre: 12
 Külföldre: 5
 V. évf. 20

Felolós szerkesztő:
 Rudnyánszky Gyula.

Kiadó laptulajdonos:
 László József.

Egyesületi ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Debrecen, Csapó-u. 9. — Telefon

A jászberényi beszámoló.

— június 14.

Előttünk fekszik a jászberényi beszámolóbeszéd szövege. Elolvastuk minden sorát, meglátoltuk minden szavát és most kimondjuk, hogy bármennyire is igyekezett Apponyi Albert gróf páratlan önmérsékletével és szónoklatának lombjaival eltakarni lelkének keserűségét, ez kiérezhető beszédének minden betűjéből. Barátai, kik nemrégén még esküt tettek az ő általa hirdetett politikai iránya és ennek egyedül üdvözítő adatára, az újabb időben elszakadtak tőle és a politikai élet tengerén uszkáló másik hajóban gyűltek össze ellene. Ellenségeivel csak megküzdhetet volna a nemes gróf de barátjainak távozása meggyöngyöztette harci állását. Mint a vizeket keresztülzselő büszke hajó nyomában a sellők, úgy kísérték Apponyi Albert grófot a közel múltban azok, kik ma talán azért, mert meddőnek ítélték a harcot, talán mert a békés fejlődés biztosítékát a nagy többség gondolkodását kifejező erélyes kormányelnökben látták, vagy végül, mivel reményük zöldje hervadozni kezdett és mandátumuk biztosabbnak ígérkezett a megalkuvás nyomán őt elhagyták. Nem is akar többé vezér lenni Apponyi, de nem is lép le a politikai küzdelmek porondjáról. Harcol és harci dicsőségében még mindig reménykedik. Végtelenbe néző szemével a messze jövőben látja azt a nyugvópontot, melyen — ha kedvez életének a Gondviselés megpihenhet. Tudja, érzi, vallja, hogy ez a nemzet megfogja őt érteni. Hite reménye eszményi felfogásában nem hagyja őt el most sem, midőn seregének nagy része odahagyta táborát. Harcol sereg nélkül szónoki hatalmának viharzó erejével. Figyelő szemével utakat keres a nemzet boldogulása felé és oldalt hagyja azt az ösvényt, melyen az erős kéz: Tisza István gróf halad. Így aztán hazát boldogító eszméik nem találkoznak a kivitel ütközőpontján

és Apponyi külön politikát csinál seregnélkül. Apponyi Albert politikai egyéniségét kicsinyelni nem szabad, nem is lehet. Eszményi felfogása tiszteletet parancsoló és a maga igazai megvédésére felhozott érvei szigorú következetességgel vannak gondolataiba bekapcsolva. És mégis mégis, nem ami gyöngye szavunk állítja, hanem évtizedek politikai története bizonyítja, hogy hazánk aktív kormányzatára nem uodott többséget szerezni Csodálatos munka erejét a parlament jegyzőkönyvei bizonyítják. Szervezőképessége mesés szépségű és súlyos tartalmú szónoklatai nyomán eredményeket mutatott fel. Jelleme kátóéhoz hasonló. Az egész nemzet elismeri, hogy szándéka nemes, emeltyűje nem a népszerűség hajhászása és neve dicsősége a hazának. Ennyi nemes tulajdon, ennyi erényi bölcsesség, fényes jellem és mégis mégis nem érti meg nemzete. Vagy a nemes gróf nem érti meg nemzete vágyait és törekvéseit? Ebből aztán az következik, hogy a nemes gróf egy leláncolt modern Prometheus, kit bár szellemének fényes szárnyai a politikai élet eredményes és dicsőséges útjára képesítettek, nem tud tért hódítani és nem tud odaemelkedni a kormányválságok közepett, hogy eszméit érvényesíthetné minden vonalon. Nagy lelkeknek mindig jobban fáj a csalódás, mint azoknak, kik egyformán viselik el nembánomságuk közepett a tél hidegét és a nyár forró lehelletét. A magas tölgyet elébb éri a villám, mint a törpe bokrot. Bizonyára ez az igazság magyarázza meg a nemes gróf beszámolójából kiömlő keserűséget?

Nagyon, de nagyon keskeny a vonal, mely Tiszát Apponyitól elválasztja. Ha ezt a vonalat el lehetne tüntetni a nemzet lenne a legszerecsébb, így azonban a nemzet azt a férfit követi, ki határozott munkás politikával igyekszik dolgozni a haza javára.

Debrecen közigazgatási szervezete a XVII. században.

Most hogy a város szervezeti szabályzatának tárgyalása napirenden van, — eltekintve attól, hogy a história mindig érdekes — talán alkalomszerű is, ha megismertetjük olvasóinkkal, Debrecen régi városi szervezetét, amelynek keretében intézték eleink a helyi közigazgatást, ezelőtt jó 200-250 évvel. E szervezet leírását a magyar gazdaságtörténelmi szemle legújabb füzetéből vesszük át, ahol Zoltai Lajos folytatja Debrecen a török uralom végén című tanulmányát. Ezúttal minket a következő szakaszok érdekelnek:

I. Főtisztviselők.

(Kezelőszemélyzet.)

Debrecen a szabad királyi városi jogot csak 1693-ban nyerte ismét vissza; de már annak előtte is igen széleskörű önkormányzatot gyakorolt. Midőn pedig az utolsó enyingi Töröknek sirboltján megfordították az ősi címert és Bethlen Gábor nem adományozta többé egy hívének sem a gazdag és tekintélyes várost, ezzel minden földesuri nyűg leszakadt ennek a vállairól; csak évi 2000 frt cenzus fizetését követelte magának, illetőleg a gyulafehérvári kollegium részére a nagy fejedelem.

Egyébként a polgárság szabadon választotta biráját, előljáróit, a tanács külső befolyás és állami ellenőrzés nélkül rendelkezett a város határához tartozó földek, telkek és minden javak felett, a törvény korlátai között új birtokokat szerezhettek, vagyis tetszése szerint, a maga erejéhez képest gyarapíthatta zálogos birtokait, függetlenül törvénykezett büntető és polgári perekben, amelyeket közvetlenül a fejedelmi kuriához lehetett megfellebbezni, övé volt a közrendészet hatalma; czéhszabályokat engedélyezett, felügyelt a céhekre s ez által mintegy felsőbb fokú iparhatósági jogot gyakorolt, birtokában volt a kisebb királyi haszonvételeknek és a kegyuri jogoknak: a senatus választotta, állította be a papokat, tanárokat és ha nem tetszettek, el is bocsáthatta őket; egy lévén a város és az egyház: a tanács egyházi előljáróság, vagyis presbiterium és övé a felügyeleti jog a kollegiumban; magban szakadás esetén a polgárság vagyonában örökösödik, miként a korona a nemesi birtokban; a polgári jogokat a városban lakó nemesekre is kiterjesztette, de viszont ezeket is közteher viselésre kötelezte. (V. ö. Szücs I. Debr. története II. 524.)

TOLNAI DANIEL

ajánlja legnagyobb választéku raktárát, férfi-, női- és gyerekcipőkben.

Legjobb minőség.

Olesó árak.

Debrecen Piac-utca 49 szám.

o a főposzttal szemben, o

Nem csoda, ha Erdély fejedelmei Debrecen városának erejét és értékét annyira megbecsülik, ha tekintélye a városnak előttük oly nagy, hogy I. Rákóczi Györgytől fogva Apafi Mihályig, valamenyien rendszeresen meghívják az országgyűlésekre, lakadalmakra, fiaiknak fejedelemmé választására. — (Debrecen követi a rendi országgyűléseken. „Debrecen” 1901. évf. szeptember 24—25.)

Büszkék is a debreceni polgárok ekkora önállóságra, ennyi jogra, ilyen nagy szabadságra, melynek oltalmazását minden polgár, minden előjáró és minden bíró esküvel vállalja magára. Múltán nevezik városunkat a „keresztény respublikának”.

Mondjuk-e hogy e korban egy-két állást — a jegyzőket és irnokokat — deákokat — kivéve, kenyérkeresetért senki nem vállal közhivatalt a városnál. A szó igaz értelmében nobile officiumot töltenek be azok, akiket a közbizalom évenként a város kormányzására és közügyeinek intézésére hív el. Sem anyagi előnyök, sem dísz és tekintély, amelyek e kisebb-nagyobb hivatalokkal jártak, nem szolgálhattak megfelelő ellenértékül e tisztségekkel járó kötelességekért, amelyek minden testi-lelki gyötördésre való készséget, olykor az életnek is feláldozását követelték. Mindazon által ritkán fordult elő, hogy a megválasztott polgár visszatartotta volna a reá bízott tisztséget.

Ilyen vonatkozóra nézve a birság ugyan arányilag elég magas: elébb 50, az 1680-as években 75 frt, ha valaki a tanácsi rendből kivonja magát (Szűcs I. id. m. II. 511 és városi jkv. 1683: 704, — 1686 179.) Mégis nem a birság szokásos kiszabása, ez a külső kényszer szorította őket közszolgálatra, hanem inkább erkölcsi tényezőknek hajtó ereje, — mindenek felett a vallásos hit, hogy isticai rendelés a községnek való szolgálát.

A helyhatóságot gyakorló szervek ezek valának: a., A tanács (senatus vagy sedes maior) mely elsőbbed 66 tagból állott, de 1662 óta napról-napra szaporodván a város igája s a város szolgáltatja körül felelőbb kéz, szem, fül és elme hasznosabbnak ítéltetvén, 80-ra emelték a szenatorok számát. Minden fontosabb közigazgatási, jogi, gazdasági adózási, egyházi és iskolai ügy, minden nagyobb peres ügy a tanács hatáskörébe tartozik. Szent Márton napján az érdemesebb, hasznavehetőbb polgárok közül önmaga egészíti ki magát, ha egyik-másik tagja meghalt vagy évközben valamelyik leköszönt. Szabályrendeleteket alkot, a céhek articulusait megerősíti, azok megtartása felett őrködik. Szabályozza a piaci árakat és napszám-bérekét.

Sőt beleavatkozik a polgárok magán életébe is, hogy a tiszta erkölcsöket, ha kell vasszigorral is megőrizze. A szenatoroknak nincs tiszteletdíjok, csak kiküldetéseknél igényelhetik a meghatározott utiköltséget. És az akkori körülmények között a tanács egyik vagy másik, olykor több tagja személyében szinte szakadatlanul járó-kelő, utban levő testület.

b. Esküdtbírák (jurati judices); együttvéve kistanács (sedes minor) tizenkettőn, kiket a nagy tanács a maga kebeléből évről-évre választ új év első napján. A kisebb polgári peres és perenkívüli és kisebb fontosságú rendészeti ügyek ellátása gondjaival foglaltos. Nem cse-

kély szerepe van a béke biráskodásnál. 1693 előtt az esküdtbírák egyuttal adószedők is; mint ilyenek az adóbeli jövedelmekre utalt kiadásokat teljesítették, azokból bevásárlásokat tettek. E munkáért fejenként 40 frt fizetést kaptak és a bíróval osztoztak a birságokban és idézési díjakban.

(Folytatjuk.)

A debreceni ref. presbitérium és a debreceni egyetem.

A debreceni ev. ref. egyháztanács ama végzetes határozata, mellyel a debreceni egyetem számára felajánlott 100.000 koronás alapítványát visszavonta, mely mezdöbbenéssel töltötte el az egyetemnek minden igaz barátját. Ezért magának a debreceni ev. ref. presbitériumnak is érdekében áll, hogy ebben az ügyben tisztán lásson, mert én meg vagyok győződve, hogyha a presbitérium tagjai az említett 100.000 korona megajánlásának körülményeit ismerték volna, nem merték volna a debreceni ref. egyházat annak a vádnak kitenni, hogy 100.000 koronás alapítványát egyszerűen visszavonta. Nem akarom fejtegetni azt, hogy a debreceni ref. egyháznak a kollégium ügyének intézése körül gyakorolt terjedelmes jogait tekintve, tulajdonképen a 100.000 koronás ajánlat nem megfelelő összeg. Maradjunk csak a 100.000 koronánál, s erről beszéljenek a hiteles okmányok. A közölt adataimat bárki könnyen megtalálja abban a füzetben, melyet az egyetem ügyében a debreceni ref. egyház jelenlegi vezérférfiainak jelenlétében 1893. okt. 27-én a városházán tartott értekezletről kiadtak. Ebből a füzetből a következő tények állapíthatók meg:

A zsinat 1892. áprilisban tartott ülésén kimondta, hogy a debreceni főiskolával kapcsolatban álló bölcsészeti kar, mint középiskolai tanárképző intézet, és egy esetleg a kolozsvári tudomány egyetemmel is kapcsolatba hozható ref. teológiai kar felállítását, egyetemese egyházzunk elsőrendű szükségéi közé sorozza, s ezek együttes létesítésére az előkészítő lépéseket megteszi. Ugyancsak a zsinat 1892. évi dec. 5-én tartott ülésének határozatából kifolyólag felhívó szótartot intézett az egyházkerületek püspökeihez, s ezek utján az esperesekhez, egyházközségekhez és tehetősebb áldozatkész egyháztagokhoz, hogy alapítványok és évi járadékok által az egyetem felállítását segítsék elő.

Az egyházkerületi közgyűlés a zsinatrendelete folytán szétküldte a felhívó szótartot az egyházkerületben. Ebben hivatozik az egyházkerület arra tényre, hogy az első lépést Debrecen sz. kir. város és a debreceni ref. egyház oly fényes példával meg tették: az első a két jogi és két bölcsészeti tanszék felállítására 200.000 frt alapítókét, a debreceni ev. ref. egyház presbitériuma pedig egy bölcsészeti tanszékre 50.000 frtot ajánlván fel.

Nemde kissé furcsa volna már az eddigiek után is arra gondolni, hogy a debreceni ev. ref. egyház vezetősége a hívek adományaiból összegyűjtendő — 100.000 koronára gondolt! No de a bizonyítékok ezután következnek!

Meg tudtuk említett füzetből, hogy az egyházkerület felhívása folytán 1893. okt. 27-én a városháza nagytermében népes értekezlet volt, melyen a debreceni ev. ref. egyház jelenlegi vezető emberei is jelen voltak. Gróf Dégenfeld József elnöki megnyitó beszédében a követke-

zőket mondotta: Debrecen szab. kir. város és az itteni ev. ref. egyház meghozták már köteles áldozataikat a nagy cél megvalósítására: most tehát Debrecen város társadalmán és intézetein van a sor, hogy lelkesen felkarolják a nagy cél gyámolítását, egészen függetlenül a város és ev. ref. egyház alapítványától.

Kérdem most már, hogy az értekezleten jelen levő mostani vezető férfiak miért nem tiltakoztak az itt idézett elnöki nyilatkozat ellen? A felelet nagyon egyszerű, mert még ekkor ők sem gondoltak olyan neveltséges tervre, hogy a 100.000 koronát a jóltevő polgárok adományaiból gyűjtsék össze!

Menjünk tovább.

A gyűlésen tartalomteljes beszédek hangzottak el, melyeknek végeztővel Simonffy Imre polgármester, ugy is, mint a főiskola helyi gondnoka mondott hálás köszönetet a megjelenteknek és azoknak, kik szép beszédeket tartottak és indítványozta: 1. A zsinat és a főtiszteletű egyházkerület által a kiadott felhívás, továbbá a most elmondott beszédek megfelelő számú példányban nyomattassanak ki, és házról-házra osztassanak szét. 2. A nyomtatvány kiosztása után nem sokára városunk lakosai 2—2 polgártársunk által kerestessenek meg lakásaikon adomány, évi járadék, vagy alapítvány tétel végett. 3. A pénzintézetekhez, iparvállalatokhoz, iparegyesületekhez, testületekhez ezen felhívás mellett küldessék meg a nyomtatvány és aláírási iv, hogy alapítványt tegyenek stb.

Az 1. pontban foglalt határozat bizonyítja, hogy említett füzet kibocsátására első sorban a debreceni ev. ref. egyház vezető emberei folytak be, tehát a benne foglaltakat hiteles eseményeknek kell elismerniök.

A 2. pont, mely a polgártársaknak adomány, évi járadék vagy alapítvány tétele végett való megkeresését rendeli, világosan bizonyítja, hogy nem a 100.000 korona fedezéséről, hanem külön adományok és alapítványokról volt szó.

Annyival inkább, mert a polgártársak alatt nemcsak rafermátus vallásu polgárokat értettek.

A mellett bizonyít a 3. pont is, mely a debreceni ev. ref. egyházzal semmiféle összeköttetésben nem levő pénzintézetek iparvállalatok stb. megkeresését is elrendeli.

Mind ezek után kérdem, hogy a végzetes határozat megszavazói fentartják-e nézetüket, hogy említett értekezleteken a polgártársak közt megindított gyűjtéssel a bizonyos 100.000 koronának az előteremtését akarják biztosítani az egyház vezető emberei?

Nánási.

A szocializmus és a bérharc ellen.

(Egy kis füzet ismertetése.)

Egy nyugalomra lépett öreg kálvinista tanító, Z h Károly, ki ötvennégy félévén át volt a kassai egyház tanügyének, mint néptanító, lelkes munkása, s a békés-szentandrás gyülekezetben szolgálván utoljára, most már itt Debrecenben élvezi fényesen kiérdemelt nyugalomát, de mint munkához szokott ember, ugy élvezi azt, hogy lelke gondok sorával ma is folyton tevékenykedik, — ez a minden tiszteletre méltó öreg ember „Ébredj Magyar!” címen egy 16 lapra terjedő füzetkét adott ki, melyben könnyen folyó heves alakban a szocializmus és a bérharc ellen, ez utobbinak gyászos következményeit rajzolva, írja a jó nagyon népet.

„Fájdalommal tapasztaljuk azt, hogy a szociális eszmék a nép közt nagyon elvannak terjedve. A külföldről beözönlő szociális vezérek a magyar köznép szívére annyira megmértelyezik, miszerint félt, hogy hazánkra, — melyet ezerév dülő harca megtörni nem tudott, — a pártviszály, egyenetlenség veszélyt hozhat.

Ennek meggondolása érlelte meg bennem az eszmét arra, hogy megírjam az „Ébredj magyar“ című kis füzetet, melylyel a félrevezetett, elámitott magyar köznép felvilágosítására óhajtottam hatni, reménylve azt, hogy ezáltal hazafiúi kötelességet teljesítek.“ — mondja a füzet mellé csatolt ajánló soraiban az érdemes szerző.

Rendkívüli, igazán meleg érdeklődéssel olvastuk el a hazafias érzéstől lángoló füzetkét, melynek refrainjét e két sor alkotja:

„Ébredj magyar, ébredj! el ne ámit-sanak.

Hazád ellenségi törbe ne csaljanak!“

Zih Károly, kinek vagy 15—16. népies irányu műve jelent már meg tudomásunk szerint, újabb koszorút fűzött ez újabb művecskéjével a maga halántékai körül. Vegyék meg e füzetkét a gyárosok, az iparosok s osszák azt szót munkásaik között; de vegyék meg maguk a munkások is, mert egy sorsuk iránt érdeklődő, őket szerető szívvvel oktató ember jó tanácsai szólnak abból hozzájuk. A füzet ára 10 fillér, s a megrendelések a szerzőhöz küldendők Debrecenbe (Domb-utca 14. sz. alá). Ötven példány megrendeléséről bérmentes küldése s darabját 8 fillérbe számítja a szerző.

Nagyon melegen ajánlom.

Csiky Lajos.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, 1904. jun. 13.

Az indennitás van napirenden és mégis alig egynéhányan voltak jelen. Az ülést Jakabffy Imre alelnök vezette, a ki bejelentette, hogy Barta Odón egészségének helyreállítása okából hat heti szabadságot kért.

Daróczy Aladár a kérvényi bizottság elnöke bemutatta a kérvények hetedik sorjegyzékéről szóló bizottsági jelentést.

A bizottságokban hiányzó tagokok a megválasztása következtelt, még pedig egy tagnak a kilencedik bíráló bizottságba és két tagnak a horvát regnikolaris bizottságba való választása. A hivatalos jelöltek Komjáthy Béla és München Aurél a regnikolaris bizottságba és Trauschensfeld Emil a bíráló bizottságba. A zasvazás névszerint történt.

A zasvazás megejtése után az indennitásra térnek át.

Neményi Ambrus előadó ajánlotta az 1904. évi első hat hónapjában viselendő köztérhekről és fedezendő állami kiadásokról az 1904. évi IV. ter. hatályának az 1904. évi augusztus hó végeig való kiterjesztéséről szóló törvényjavaslatot elfogadásra.

Komjáthy Béla a Kossuth párt nevében a javaslat ellen beszélt. Pártja a javaslatot, azért nem fogadja el, hogy ettől a kormánytól, a kormányzás eszközeit megvonja. És nemcsak ennek a kormánynak, de más hatvanhetes alapon álló kormánynak sem szávozza meg a felhatalmazást. A miniszterelnök program beszédében az alkotmány megerősí-

téséről beszélt és éppen Tisza volt az, a ki ellene súlyos merényletre készült. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Foglalkozik a miniszterelnök programbeszédével, és kormányzati multjával. A miniszterelnök és kormánya a nemzeti akarattal szembe helyezkedve érvényesítették a bécsi udvar akaratát Magyarországon és nem valósítottak meg abból a kevésből sem semmit, a mit ígértek, a mikor kormányra jutottak. — Tények indokolják a kormány iránti bizalmatlanságot.

A szabadelvűpárt katonai programját nem hajtotta végre a kormány és félremagyarázta. A nemzetiségi kérdésről szólva felemlíti, hogy amár még 1840-ben törvényt alkottunk, hogy ebben az országban semmiféle telekezetnek nem lehet olyan papja, a ki a magyar nyelvet nem bírja, mégis a kormány oly férfit nevezetett ki püspöknek, a ki nem érti az állam nyelvét: Bivalommal ehhez a kormányhoz nincs, és ennél fogva a javaslatot nem fogadja el. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Simonyi-Szemadam Sándor a néppárt állásfoglalását fejtette ki röviden, azért, mert hisz a költségvetési vitánál lesz rá alkalom, hogy a párt a kormány iránt való bizalmatlanságának hathatóságban kifejezést adjon. Kérdi, milyen munkaprogramot ad a kormányelnök? Milyen sorrendben akarja a javaslatokat tárgyalatni? Nem ért egyet a függetlenségekkel abban, hogy az alkotmány csakis a nemzeté; az alkotmány ép ugy a királyé is, mint a nemzeté. Legyünk őszinték és valjuk meg: hogy peccatur inter es citra muros. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon.) Felkiáltások balról: Az nem igaz! A nemzet nem vétkezhet:

Simonyi: Nem ugy értem, ugy, hogy voltak egyesek, kik vétkeztek a nemzet ellen. (Felkiáltások balról: Kicsoda!) Azok, kik a törököt reánk vezették. Nem szávozza meg a javaslatot.

Tisza István kormányelnök egyelőre kijelenti Simonyi kérdésére, hogy a nyári szünet előtt a költségvetést, a vasutasok fizetésrendezését, a civilisztát, és a katonai alapítványi helyekről szóló tavaslatot akarja csupán letárgyalatni. (Helyeslés a jobboldalon.)

Lovász Márton a Szederkényi-párt nevében szintén csak röviden nyilatkozik, és azt mondja, hogy a pártja a kormány iránt bizalmatlansági okokból nem szávozza meg a javaslatot.

Rátkay László szintén az indennitás ellen beszél. Majd rövid házszabály vitával az ülés véget ért.

KÖZIGAZGATÁS.

× A színház ujjáépítése A város jog- és pénzügyi bizottsága tegnap délután tárgyalta a színház nézőterének és színpadának teljes ujjáépítéséről eléje terjesztett javaslatot. Vecsey Imre főjegyző elnökölt a nevezetes ülésen és jelen voltak: Simonffy Imre, dr. Magoss György, Oláh Károly, Aczél Géza, Zádor Lajos, Kardoss László, dr. Kenézy Gyula, Kola János, Márk Endre, dr. Fejér Ferenc, dr. Szántó Sámuel és Varga Károly jegyző. A színház építés ellen csak hárman szólaltak fel: Simonffy Imre, Márk Endre és Kola János. De a mit ellene felhoztak, minden szó a legsúlyosabb bizonyítéka volt az ujjáépítés sürgős szükségességének. Az ülésen egyébaránt

oly felszólalások történtek, melyek valóban magasra emelték jó véleményünket a jog- és pénzügyi bizottság derék, előkelő tagjainak műveltségéről, gondolkozásáról és a kérdés megvilágítása érdekében kifejtett lelkiismeretességéről. Igazán öröm volt hallgatni Aczél Géza okos fejtegetéseit, Zádor Lajos tiszteletreméltó, nemes szellemű érveit, dr. Szántó Sámuel és dr. Fejér Ferenc minden apró részletre kiterjeszkedő lelkes szép bezzédeit, melyek az adatok egész halmazával bizonyították, hogy a színházat a közönség javára, az életbiztosság és jogos igények szempontjából okvetetlenül, még gedigazonnal ujjá kell építeni. A jog s pénzügyi bizottság határozata: szávozza meg a 400,000 kor. t az ujjáépítésére oly kikötéssel, hogy a 30 éves törlesztési összeget évi részletekben a szinigazgató fizesse s utasítsa a közgyűlés a városi tanácsot a további intézkedések megtételére. A jog- és pénzügyi bizottság e határozata értelmében az ügy most már a legközelebbi közgyűlés elé kerül s mi kétségtelennek tartjuk, hogy a közgyűlés egyhangu határozattal ki fogja mondani a színház építését legfőlebb 400,000 korona költséggel. A tegnapi ülésen ugyanis megállapították, hogy a színpad és nézőtér javítása tovább nem lenne halasztható. Ez pedig mintegy 160,000 koronába kerülne, a mit a városnak a sajátjából kellene fizetni s ez teher ugy szakadna az adózó közönségre, hogy a nézőtér életveszélyes állapota (az előcsarnok meredek lépcsője stb.) meg nem szünnék, sem az igazgató, sem a színházi közönség nem nyerne semmit. Ellenben a teljes, alapos ujjáépítés esetén újabb 30 évre teljesen biztos, szép, jó, kényelmes, minden igényt kielégítő színházat kapnának, mely a városnak egyetlen fillérjébe se kerül. A közgyűlésnek tehát ugyszólván kötelessége az építést egyhangulag elhatározni. Üdvözljük a jog és pénzügyi bizottságot helyes, közérdekű határozatáért, melynek következménye bizonyára áldásos hatása lesz.

× Közigazgatási bizottsági ülés. Hajdúvármegye közigazgatási bizottsága tegnap délelőtt tartotta Domahidy Elemér főispán elnöklésével rendes havi gyűlést. Jelen voltak Rázsó Gyula alispán, Veszprémi Zoltán főjegyző, Loszney Almos dr. főorvos, Czeglédy Mihály dr. ügyész, Pénzes Sándor árvaszéki elnök, Fauszt Elek pénzügyigazgató, Csánky Viktor tanfelügyelő, Dumbráva László anyakönyvi felügyelő, Latinovits Mihály főmérnök, Csapó István közgazdasági eljáró, Soltész Farkas, Padrach Sándor, Kiss Ferenc és Veszprémi István bizottsági tagok. Az alispáni jelentés érdekesebb adatai a következők:

Hajdúvármegye a közbiztonsági viszonyai májusban jók. Gyilkosság az egész hónapban csak egy fordult elő.

A vármegye közutai rendben vannak. Az építések több helyen részben befejeződtek, részben pedig tovább folyik az építés.

Egyenes adóban május hónap folyamán befizettek 209,273 korona 85 fillért; május hó végén hátralék maradt 1,158,484 korona 36 fillér.

A közegészségügyi viszonyok jobbak, mint április hónapban. Több ember született, mint meghalt. Született 549, meghalt 361; szaporodás tehát 188. Járványos betegségek nem nagy mérvben fordultak elő. — Roncsoló toroklobban hat községben volt 14 beteg; meghalt 2. a többi fölgyógyult. — Vörheny kilenc községben fordult elő. 34 beteg közül 19 fölépült, 4 meghalt, 11 pedig ápolás alatt maradt. — Kanyaró négy községben lépett föl; 5 beteg gyermek közül 1 meghalt. — Hasihagymáz két községben fordult elő. — Baleset következtében meghaltak öten. — Ongyilkosságnak tizen estek áldozatul. — Gyilkosság egy volt.

Az állategészségügy is elég kedvezőnek mondható. Száj és körömfájás Balmazújvároson, Hajduböszörményben és Nádudvaron fordult elő csekély elhullással. Sertésvész Püspökladányban, Hajduböszörményben, Mikepércsen és Hajduszoboszlón lépett föl kis mértékben. Itt említette meg a jelentés, hogy Hajdunánáson az új vágóhid fölépült.

A tanügyi jelentésből fölemlítendő, hogy Urbán József egykori róm. kath. tanító az ifjusági egyesületek szervezése körül szerzett érdemeiért 100 korona jutalomban részesült: Böszörményi Roza hajdunánási polgári leányiskolája a vallás és közoktatási minisztertől megkapta a nyilvánossági jogot.

Tíz esetben van fegyelmi vizsgálat folyamatban van.

EGYHÁZ és ISKOLA.

Presbiteri közgyűlés. A debreceni ev. ref. egyház presbiteriuma vasárnap délelőtt közgyűlést tartott, amelyen végre a tagok határozati számban jelentek meg. A 28 pontból álló tárgysorozatot teljesen le tárgyalták, kivéve a költségvetési javaslatot, amelyre egészen külön gyűlést hívnak össze, amikor csak azzal fognak foglalkozni. A tárgysorozat többi pontjai közül, melyek az egyház gazdasági és önkormányzati belételeire vonatkoznak, említésre méltó a II-ik: tanítválasztás. Ez nagy érdeklődés mellett folyt le. A pályázók közül megválasztottak hetet, még pedig öt tanítót és két tanítónőt. A megválasztottak a következők: tanítóné Eöry Mária és Mester Erzsébet Debrecenből; tanítók Mészáros József, Tóth Sándor és Varjas Bálint Debrecenből, Kardos Ferencet Ráckeveiről és Törös Károlyt Püspökladányból. A közgyűlés délután fél három órákor ért véget.

Tanképesítő vizsgálat. A debreceni róm. kath. tanítónépzőben e hónap 20. 21. és 22. napján lesznek a tanképesítő vizsgálatok, még pedig a szóbeliek és gyakorlatiak. Az írásbeli vizsgálatok ugyánis már hetekkel előtt megtörténtek. A képesítő vizsgálatra 20 növendék jelentkezett. A tanügyi kormány részéről Sipos Orbán miniszteri tanácsos, a nagyváradi latin szertartású egyházmegye képviselőjében pedig, Palotay László pápai prelátnak, egyházmegyei főtanfelügyelő vesz részt, a tanképesítő vizsgálaton.

Nyilatkozat. Miután csak most szabadultunk ki teljesen az iskolai fegyelme alól, mely a tanulóknak tiltja a nyilvános hírlapi nyilatkozatokat, azért csak most válaszolunk azon cikkekre, mely a „Debreceni Ujság” pünkösdi számának „Egyház és iskola” című rovatában jelent meg, a „Debreceni tanárok méltánylás” címmel. Mivel pedig azóta 3 hét telt el, azért közöljük az illető cikknek azon mondatát, melyre alulírottak egy pár

megjegyzést óhajtunk tenni. A mondat ez: „Itt Debrecenben már csak oly tanárt ünnepelnek meg, és azt is csak a tanítványai, kinél valamely okból üdvösnek látják a megemlékezést.” Miután pedig ezen tanévben csak alulírottak ünnepeztünk egy tanárunkat, azért óhajtunk a fentebbi mondatra, mint ránkvonatkozóra, válaszolni. Mint a fenti mondatból kitűnik, a t. cikkíró ur nem a legszebb módon gyanúsít bennünket azzal, hogy célunk nem a valódi ünneplés, hanem a saját érdekünk keresése volt. Ez ellen alulírottak, — kik még az ünneplés előtt is megálltak helyünket az iskolában, s kik oly tanárok tárgyaiból is átmentünk, kik ünnepelve nem voltak, — a leghatározottabban tiltakozunk és az ismeretlen cikkíró urról feltesszük, hogy a szépen sikerült ünnepek ily utólagos befekettítése részéről nem más, mint érzett, vagy besugalt irigységből támadt kicsinyeskedés. Tisztelettel; a debreceni állami főreáliskola 8-ik osztályának volt tanulója.

A debreceni tisztviselők önszegélyző egyesületének igazgatósága ma (Kedden) d. u. 5 órákor a szokott helyen ülést tart, melyre az igazgatóság tagjai ez uton is meghívottnak.

Lódijazás a Hortobágyon.

Vasárnap reggel 8 órákor kezdődött a Hortobágyon a lódijazás. Erre az alkalomra nemcsak Hajdúvármegyéből, hanem: Szabados, Bihar, Szatmár, Pozsony és Pestvármegyéből is jelentek meg érdeklődők. Ott voltak: Kovács József, Debrecen város polgármestere, Király Gyula tanácsnok, Riekl Antal a gazdasági egyesület elnöke, Udvarhelyi Géza városgazda, Cegléd Mihály vármegyei főügyész, Bartha István állategészségügyi felügyelő, Axmann és Hosszu Vazul állatorvosok, Hutflész Kázmér lötenyészési felügyelő, Engesser József lovaregyleti titkár, Rácz Lajos titkár, Leidl Emil Ceglédy József, Török Péter, Farkas Albert mátai biztos, Gyarmathy János, Jóna István és még számosan. 8 órákor kezdődött meg a lovak felvezetése, a mikor is a jury tagjai hosszas bírálat után összeadták szavazóedülaikat, a melyek szerint díjakat nyertek az

I. Csoportban: (anyakancák esikóval.)

1. Debrecen városa 6 arany. 2. Polgári József 6 arany. 3. ifj. Kertész István 3 arany. 4. Polgári Bálint 3 arany. 5. Kertész László 2 arany. 6. Szentessy János 1 arany. 7. Kertész István bronzoklevél, Németh Gábor, Ceglédy András, Boldog Sándor. Vilmányi Imre, Balog András 1—1 arany.

II. Csoportban. (3 éves kancák.)

1. Polgári András 5 arany, 2. Ceglédy András 3 arany, 3. Balog István 1 arany, 4. Jobbágy István bronzoklevél.

III. Csoport (2 éves kancák.)

1. Axmann Gyula 5 arany, 2. Balog István 3 arany, 3. Jóna István 1 arany, 4. Vilmányi Imre bronzoklevél.

IV. Csoport. (1 éves kancacsikók.)

1. Axmann Gyula 5 arany, (Visszaajándékozta.) 2. Bologh József 3 arany, 3. ifj. Kertész István 1 arany, 4. Bányai István bronzoklevél.

Steinfeld I. díja 10 arany. Polgári József egy éves méncsikója.

Steinfeld II. díja 10 arany. Szentessy János két éves méncsikója.

Ezután 12 és fél órákor tarsas ebéd volt a Hortobágyi csárda udvarán lévő zöldlevelekkel feldisztatott fedett helyiségben, cigányzeneszó mellett. Számos felköszöntő hangzott el. Többek közt Riekl Antal Kovács József polgármesterre, Kovács József a gazdasági egyesület elnökére és tagjaira, Ceglédy Mihály a gazdasági egyesület nemes céljaira, Hosszu Vazul a polgárságra. Délután 3 órákor indultak vissza és fél hatkor voltak itthon.

H I R E K.

Tavaszi séták.

— Hová temessük Rákóczit? — A debreceni egyetemről.

A királyi akarat szeliden egybeolvadva a magyar nemzet régi óhajával hazahozza a szabadság eszményibb hőst a török földről. Itt fog tehát pihenni a feltámadás napsugaras reggeléig a magyar történelem hőroza. Elintézetlen azonban az a kérdés, hogy hol temessük el Rákóczit? Kassa magának kívánja a szabadság apostolát és ezen óhaját történelmi alapon nyugvó érvekkel támogatja a törvényhatóságokhoz küldött átiratában.

Es mégis mi ennek dacára azt tartjuk, hogy II. Rákóczi Ferencet az ország szívében tegyük örök pihenőre. Nagyjaink jobbára ott nyugszanak: legyen tehát ő is köztük, a legnagyobb. Emeljen a nemzeti kegyelet Panteont és helyezze abba azokat, kik a nemzet történetét megirták tetteikkel. Nincs módunkban talán Soufflet párisi Panteonjához hasonló remekművet alkotni, sem a római termákhoz tartozott mésés szépségű művet felépíteni, de van módunkban egy oly csarnokot létrehozni, mely befogadhatná a hazában szerteszét fekvő nagyjaink porhüvelyét. Kassa vágyódása a szent hamvak iránt érthető, tiszteletreméltó és tradíciókon nyugszik. Hisz ott minden porszem, a zugó erdő minden levele Rákóciról beszél, a nagy szabadsághősről suttog.

Es mégis mégis azt óhajtja a nemzet zöme, hogy az ő masszúnán visszatarterő kincse a nemzet nagyjainak befogadására emelendő Panteonban, — az ország szívében találjon csöndes pihenőre . . .

A harmadik egyetem elnyeréséért ugyancsak versengnek a nagyobb városok. Itt az óra tehát, midőn tettekkel kell előlépni. Nagy hiba volna most szócsavarintásokkal és az emlékező tehetség sutba dobásával kerékkötővel akadályozni meg az utat az egyetem felé. Nehez, sőt ki merjük mondani lehetetlen lesz helyrehozni azon károkat, melyek abból származnak, ha Debrecen mellé esik az egyetemnek.

Még azt is meg kell adni, a mit nem ígértünk, annál inkább azt, amire az adott szó szentsége kötelez. Fel kell kelteni újból az áldozatkésztséget a nagy közönségben is. Hát ha ismét megnyilik a forrás, mely évekkel ezelőtt bőven adta éltető vizét.

Nyilják meg azon százezer korona kasszája is, melyet a presbiterium 1892. megajánlott az egyetemre fejlesztendő főiskola céljaira. Ne magyarazzon, ne bölcseledjék a presbiterium, hanem fizeszen.

Hogyan várhatja az egyesek által

tett alapítványok részletekben vagy pedig egészben való befizetését, ha maga, mint erkölcsi testület álokoskodásokkal mentegeti késedelmezését. Nem is akarjuk elhinni, hogy a presbiterium többsége meg ne bánta légyen immár kevés szótöbbséggel meg hozott határozatát.

Mert ha elhinnék, akkor kétségbe kellene esnünk a felett, hogy a jövőben miféle határozatok születnek meg ebben a testületben.

Gondolják meg azok, a kik azt a szerencsétlen határozatot hozták, hogy nem álltak a következetesség alapján, mert éppen a presbiterium volt az, mely 1892-ben százezer koronás ígéretével szította fel a közönség áldozatkészségének lángját.

*** Az Orosz. Ipartanács ülése.** Az országos ipartanácsot Hieronymi kereskedelmügyi m. kir. minister e hó 15 ére ülésre hívta össze. Tárgy: a kereskedelmi minister iparfejlesztési programja. Az ülésen a debreceni kereskedelmi és iparkamara részéről Szávay Gyula tithár mint az orosz. ipartanács tagja vesz részt. A gyűlésre már ez is utazott.

*** Diszes esküvő.** Fényes esküvő színhelye volt vasárnap déli 12 órakor a katolikus templom. Wágner Ambrus máv. számtiszt vezette oltárhoz Heynke Margitot, Heynke Oszkár máv. osztályvezető bájos leányát. A templomot az örömszüléken kívül nagy násznép és még nagyobb érdeklődő közönség töltötte meg. Az egyházi áldást Halász Gyula nagyvárad papnövelei lelki igazgató adta az itju párna, mint a család régi ismerőse és barátja. Az esketési szertartás végével magas röptű beszédet intézett a már egybeadott fiatalokhoz, amelyben a házasságot lélektani szempontból tárgyalta. Az esketés után nagy lakoma volt az örömszülék házábanál.

*** Kézimunka kiállítás.** A Svetits-intézet növendékei kézügyességük bemutatására kézimunka és rajzkiállítást rendeztek, amely tegnap nyílt meg. A főbb teremben elhelyezett kiállítás megtekinthető reggel 8 órától este 6-ig. Főhívjuk tehát a szép és izléeses dolgok iránt érdeklődő közönség figyelmét. A csinnal és ügyesen elrendezett tárgyak részben a földszinti, részben az első emeleti termekben vannak kiállítva. A földszinten a négy polgári osztály kézimunkája van. Tetszetős és a szemnek kellemes színvagyulások váltakoznak a szemlélő előtt. A díszmunkákat a gyakorlati hasznuk váltogatják. Képviselve van a fehér és színes himzés minden válfaja. Van ott tüfestés és gobelin; azzurozás és töltött himzés. Még selyemfestés is van. Diszes divánpárnák és csinos asztaifutók, munkás mintájú asztalterítők és asztalkendők, himzett fehér párnahuzatok és bájos hálókabátták, teljesen kidolgozott női és férfi ingek, tarkaszínes kötők és kalotaszegi varrottai; szóval minden, ami szükséges vagy a lakást kényelmessé csinossá teheti, a legszebb és legnagyobb rendben. A szép munkát kiállítók nevei közül csak nagy taláalomra kikaptunk egynehányat és mutatoul főlemlítjük őket: Harmathy Annuska, Kürthy Margitka, Irinyi Ilke, Engener Ilonka, Dusa

Micike, Tolnay Irénke, Csanak Mariska, Acél Rózsa. Az itt látott finom, izléeses és nagyszerű munkák untig elég voltak a szemnek.

*** A téglavetők munkaszünetése véget ért.** A munkaszünetelő téglavető munkások tegnapreggel munkábaállottak mivel a gyárosok képviseletében és megbízásából Vetéssy Béla rendőrfogalmazó ajánlatát elfogadták.

*** Művészi est az Angol Kirlynő-ben.** Tegnap este előkelő, diszes, uri közönség övönlött az Angol Kirlynő nyári kertjébe arra a hírre, hogy *Baumann* Károly, az ismert fővárosi művész és társulata előadást tart a Hauer-mulató színpadán. És ezt az előkelő művelt közönséget valóssággal eseményszámba vehető nagy meglepetés érte. Ugyanis a nyári vendéglő kellemes kertjében könnyű, felületes sz rakozás helyett igazi magasabb művelzett győnyörűségével halmozta el a közönséget az a kis művészesapat, mely *Vigszinpad* néven három este szándékozik a mulató színpadán vendégszerepelni. Hangzott iz egész este oly zajos tapsriadó és tetszéstombolás, hogy a művészesapat bemutatkozását bátran mondhatjuk szenzációs diadalnak. Maga *Baumann* Károly ismert kitűnő, mondhatni valóban páratlan művésze a vidám dalesarnoki színpadnak. De a mióta nem láttuk, fejlődött, finomodott, tökéletessé csiszolódott. — Igazán ebben a nembn a legkülönb, a mit ő egy este százféle leleménnyel, fűrgeséggel, ötletekben, bohóskodásban gazdag tehetséggel bemutat. Mellette meglepetésszerű volt *Megyeri* Kálmán művészi előadása. Álnév a *Megyeri* név, mely alól azonban teljes fényében ragyogott ki egy ismert komikus, a legjobb magyar színészek egyikének páratlan mimelő, jellem ábrázoló, ellenállhatatlan komikai hatású tehetsége. — De még volt harmadik meglepetés is. — Egy fiatal, harmatos megjelenésű leány, *Beliczay* Bözsi, aki úgy szólván egy perc alatt meghódított nagy művészi képességével mindenkit. Szólnuk kell még a kitűnő művész-csapat műsoráról. Magas irodalmi színen álló, elmés, sziporkázó, kacagtató, finom, határozottan remek dolgokat adtak elő. Olyan is volt az est hatása, hogy a legkiválóbb színházi esemény se lehetne különb. — Még két este lesz itt a *Vigszinpad*. Melegen ajánljuk a művelt közönség figyelmébe, hogy okvetlenül nézze meg: valódi, a legkényesebb izlést is dusan kielégítő művelzetben lesz része. Ez a kis művésztársaság oly érdekes, eredeti, becses és föltétlenül művészi dolgokat produkál, hogy dícsősége el nem vitatható.

*** Ácsok és kőművesek békéltetése.** Az ácsok és kőművesek közt hetekóta folyó vita békés elintézésére a tegnapi nap délutánjának 4. órája volt kitűzve, amely békéltetési tárgyalás azonban megtartható nem volt, mivel, bár az ácsmesterek mindegyike meg-jelen egy kőműves mester sem volt látható.

*** Ismét a helyi vasutról.** Debrecen-és kis kávédarálója sehogysem akar a közönséghez alkalmazkodni, hanem azt

akarja, hogy ő parancsoljon még azoknak is, akik nekik fizetnek. Szédületes gyors utakat tesz meg úgy, hogy ha egy időben indulsz vele az ő menetrendje szerint, hamarabb eléred a dobos pavilont a magad lábán, mint ezzel az örökösen csengő, de lassan haladó szuszogó masinával. Egész ereje a szakadatlan csöngetésben áll. Amellett szeszélyesen változtatja előirt utait. Ilyenkor aztán olyan forgalmi zavar áll be különösen a nagytemplomi váltó előtt, hogy a rákosi rendező pályaudvaron képzeljük magunkat. Hanem azt meg kell adni, hogy eljárásában konzervatív. A legtöbb ember a 12 órás vonattal megy a péterfia és nagy erdő felé, de azért egy kocsi nem csatolna a meglevőkhön, jöllehet hering módjára asznak az utasok a melegben. A menetrendet nem tartja be, de minek is ezt betartani, mikor a mi közönségünk olyan türelmes. De nem is tarthatja be a menetrendet, mert nap-nap mellett teherforgalmat bonyolít le a legforgalmasabb személyszállítás óráiban. Jó lenne, ha a városi tanács figyelmeztetné a helyi vasutat, hogy tartsa meg az idevonatkozó megállapodásokat. Vagy ez jobbára idegenek kezébe levő vállalat azt teheti, amit akar a nagy közönség bosszantására? Ha erre privilegiuma van, akkor természetesen nebánstvirág-nak fogjuk tekinteni, de ha nincs, úgy szépen kérjük azt a kis vasutat, sziveskedjék egy kis renhez alkalmazkodni.

*** Engedély.** Oláh András és Gyarmathy István sertéskereskedőknek a főkapitány nagyobb mennyiségű sertés szállításra engedélyt adott. A sertéseket Pestre fogják szállítani.

*** A csolnakázó tó bérlete.** Makai Mihály kivette a város tulajdonát képező csolnakázó tavat ötszáz korona hasznobért. Most azonban Szabó Sándor utóajánlatot tett és ötszázhatvan koronát ígér a városnak és arra kéri, tartana új árverést a tóra. A tanács legközelebb hoz határozatot az utóajánlat dolgában.

*** A homokkerti majális jövedelme.** A Debreceni független Ujság szerdán megjelent számában közölve volt, hogy a homokkerti iskolák majálisán egyes buzzgó érdeklődők egy kis fiu felruházása végett kegyes adományokat gyűjtöttek. — Erre megjegyezzük, hogy a kis fiu felruházására gyűlt adományok (19 kor. 90 fillér) még a majalist megelőző napokban tétettek. Ezekből vásároltatott: egy öltözet ruha, egy pár nyári cipő, egy pár harisnya, egy posztó, egy szalma kalap, és egy ing, együtt 19 kor. 40 fillér értékben. A megmaradt 50 fillér pedig készpénzben adatott át a kis fiúnak ajándék-képen. A majáliston gyűlt 30 korona a kertség által nagylelkűen felajánlott 311 korona iskolai ösztöndíj alaphoz fog csatoltatni a még esetleg — ezután adományozandó összegekkel együtt.

*** Halálozások.** Debrecen városában az elmúlt vasárnapon és hétfőn a következők hunytak el: Özv. Borusz Mihályné sz. Katona Julianna ev. ref. 75 évi; Ede, Ferenc ev. ref. 19 éves; Kiss E zebet ev. ref. 3 éves, Márton Gábor ev. ref. 69 éves, Mátyás Frigyes József ág. ev. 56 éves, özv. Matula Edéné szül. Schinder Adél róm. kath. 38 éves, Nagy János ev. ref. 12 hónapos, özv. Papp Ferencné szül. Nagy Erzsébet ev. ref. 80 éves, Gorrieri Adolfné szül. Csernák Ilona ág. ev. ref. 35 éves, Somosi József ev. ref. 1 hónapos.

* **Szaj és köröm fájás.** Tiszacsgén és Mártonfalván a jószágok közt kiütött a szaj és köröm fájás. Nidakét helyel záralá veszik.

* **Gyömölcs csomagolás vasuti szállításhoz.** Szabó Kálmán helybeli gyógyszerésznek innen-onnan már egy éve feltűnést keltett szabadalmazott gyömölcszállító ládikái, melyek a keresk. és iparkamara útján a m. kir. kereskedelmi miniszter urhoz is felterjesztettek, f. hó 19 án d. e. 10 órakor a budapesti városligeti iparsarnokban, a m. kir. kereskedelmi Múzeum által az érdekelt egyesületek kiküldötteinek bemutatni fognak annak megállapítása céljából, hogy ezen ládák normál típusu szállítási eszközül elfogadhatók-e? Ezen alkalomra a m. kir. kereskedelmi Múzeum meghívta a helybeli kereskedelmi és iparkamara elnökséget és Szabó Kálmán szabadalom tulajdonost.

* **A kis levél.** A kérdésben levő kis levelet a főkapitányság kapta, még pedig a ceglédi kapitányságtól. Rövid de elszomorító tartalma volt. Ugyanis a ceglédi rendőr kapitányság mélyen elszomorodott szívvél tudatta, hogy bármily rossz szul esik is neki a válás, Hoffmann Ignácot mégis eltaszítja illetőleg idetoloncolja szülővárosába. Náci, Náci! Ne tépd össze haldokló nyugalmunk és árva közbiztonságunk révész utcán megrongyosodott lobogóját. Mért nem született a robogó vonaton? Hova toloncolnának akkor? Vissza!

* **A zsemlék ára** Czabán Dániel pékmester megbizta Nyéki Imre nevű hetesét, hogy a sütemények árát a vendéglősöktől szedje be. Nyéki, Imre be is szedte a pénzeket, mind egy 28-koronát de nem számolt el vele, hanem elszökött. Tegnap este azonban megfogták de a pénznek csak egyik részét tudta eladni a másik részéből fehérneműket vásárolt Letartóztatták.

Fredy Pips. Tegnap nagy falragaszok hirdették, hogy ki ez a Fredy Pips mit csinál Fredy Pips, s hol van Fredy Pips. Artista-akrobata-állathangutánzó műfütyülő az Angelotti mulatójában. Az az nem ott. Csak ott kellett volna fellépnie és művészi ugatás bögés-kurikolás-és rőfögését bemutatnia. De nem tette, mert el sem jött Debrecenbe. Azonban az 50 korona előleget, sem küldte el amit kapott. Ezért Angelotti hatóságilag szólítja fel vagy az eljövételre, vagy 180 korona bánatpénzfizetésre.

* **A jókedv.** A mai önző világban minden pénzbe kerül, még a jókedv is, igaz, hogy csak átvitt értelemben. Ezt az elszomorító helyzetet átkozza most Zámbo István kereskedő segéd, ki tegnap este széles jókedvében Árvay Zsuzsánna Bundi-utca 17. szám alatti lakásának összes ablakait leverte. Amellett, hogy az okozott kárt meg kell térítenie, ráadásul még meg is büntetik.

* **Könyvedvelők figyelmebe.** Egyesületi, saját könyvtárak, vagy egyes könyvek bekötési passepartéusokat, vala mint diszjunkciókat, jutányos árban készít Antalffy Ferenc könyvkötő bördíszműves Piac-utca 31. a városházzal szemben.

* **Lövöldöző suhanc.** Rác Jenő törekvő csavargójelölt nem talált már kellemesebb szórakozást, mint a főtéren való lövöldözést. Gummipuskából repítette az apró kavicsdarabokat, míg egy

célt tévesztvén Krausz Vilmos főtéri üzletének tükörüveg ablakát zuzta be. A kár negyven korona, mit, Rác Jenő aligha tud megtéríteni.

* **Két asszony.** Minden asszonynak megvan a maga nézete és elve. — Fent idézett két asszonynak elve — a nyelve volt. Pláne Suba Andrásné született Kocsis Juliánnának, ki felekezeti vitába bocsátkozott Stern Hermanné szül. Stirmann Máriával s éktelen szavak kíséretében vonta kétségbe Stern Hermannének Árpád vezértől való egyenes leszármazását. Ezt azonban csak burkoltan tette. Sőt az a csupor is be volt burkoltva egy kendőbe, amit a Stern Hermanné fejéhez vágott, s amelynek tartama kifolyt. A kifolyt levet azonban alighanem Suba Andrásné fogja meginni.

LETZTER JOZSEF fényképészeti festészeti és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44., dr. Ujjfalussy-ház Állandó fényképkiállítás a műterem kapubejáratánál levő kirakatkában.

Valódi Panama kalap 2 frt. 50. kr. Feketénel.

Ma este az Arany Bika kávéházban Rác Károly zenekara játszik.

Budapesti rendőri hírek.

Saját tudósítónktól.

Budapest, jun. 10.

A szobaur merénylete.

Ma reggel egy napszámos elvágta a háziasszonya nyakát, mert ez nem akart neki reggelit adni. Az eset részletei a következők: A soroksári ut 22. számú házban lakott Sautner Antal napszámos a feleségével meg Pintér József napszámossal, aki mint albérlő lakott a házaspárnál.

Pintér az utóbbi időkben nem fizetett és ennek dacára is Sautneréknél étkezett és lakott. Most szombaton Sautnerné megszokta a Pintér potyázását és követelte az adósságot. — Pintér most sem fizetett, ellenben vasárnap délben beállított Sautnerékhöz és ebédet követelt.

Sautnerné természetesen nem adott, amire Pintér dühöngve és fenyegetőzve elment. Este visszatért és Sautneréknél aludt. Reggel 6 órakor felébredt és ráförmedt szobaasszonyára:

— Adjon reggelit!

Sautnerné röviden kijelentette;

— Nincs!

A feldühödt napszámos erre előrántotta a borotváját és azzal az asszonynak rontott, akinek elmettszette a nyakát. A szerencsétlen nő sikoltozására berontottak a lakásba a házbéliek és lefoglalták a véres borotvával hadonászó merénylőt. A súlyosan sebesült asszonyhoz pedig a mentőket hívták. A mentők konstatálták, hogy a 42 éves asszonynak az egész nyaka át van metszve. A vágás a bal fültől a jobb fülig, 10 centiméternyi hosszúságban terjedt. A szerencsétlen asszonyt haldokolva vitték Récesy tanár klinikájára. A merénylő albérlőt letartóztatták.

Elgazolás.

Kuharek Ferenc negyven éves péksegéd az éjszaka Kőbányáról igyekezett hazafelé a Nefelejts-utca 30 számú lakására. A külső kerepesi-uton mellette robogott el a cinkotai helyiérdekű vasut.

Kuharek, hogy előbb érjen a városba, felkapaszkodott a vicinálisra. Azonban elvesztette az egyensúlyt, lezuhant és a vicinális alá került, amely elgázolta. Hajnalban fél 3 órakor találták meg a szerencsétlent a külső kerepesi u. 46. számú háza előtt összeroncsolt testtel. A mentők haldokolva szállították a Rókusba.

TÁVIRATOK.

A japán orosz háború.

A keleten dúló háború inkább a szabadságért és hazáért küzdő japánok javára dől el. Ezt bizonyítják legújabb távirati híradásaink, amelyek arról szólnak, hogy a japánok Portartur külső erődítményeit bevették. De szólnak szólnak azok azok a szükséztávíratok egyébről is. Arról ugyanis, hogy a Daluiból kénytelen menekülő dicső orosz vitézi sereg a kutakat megmérgezte. Ennek sok japán adta meg az árát. Vajon mit szól ehhez a minden oroszok hatalmas cájra? Vajon mivel védekezik ez a művelt uralkodó, kinek nevében ezt a hitvány tettek elkövették — ha véletlenül valaki számon kéri tőle az oroszva, kigyómódra elragadt életeket? — Vagy talán a háboruban minden szabad még ma is, a híres-nevezetes svájci egyezség után? — Vajon mit tudna szólni a rettegett atyuska a béke kancsukás apostola?

Távirati jelentéseink a háborúról a következők:

London, június 13. A japánok diadalmasan nyomulnak előre. A japán sereg hatalmába kerítette Port-Artur erősség külső erődítményeit. — Az oroszok Liavjangot kiürítették. Az orosz főhadiszállást pedig áttették Mukdenbe. Mielőtt az oroszok Dalnit elhagyták volna, megmérgezték az összes kutakat. Sok száz japán esett a mérgezésnek áldozatul.

Ninevang, június 13. A japánok közelítették az orosz hadsereget. Pulantikában a japánok visszavonulást szinlelttek, de ezzel még hevesebb ütközetbe keverték az oroszokat. Majd visszafordultak és alaposan megverték az oroszokat, kik 800 embert veszítettek és szégyenletesen vonultak.

Támadás Lueger ellen.

Bécs, jan. 13. Amikor Lueger polgármester Trausz János és Laner József holttemének ünnepies átszállítása után a központi temetőben kecsijához ment: egy jól öltözött asszony rohant feléje magasan lengetett esernyővel, így kiáltva:

— Tizenkét éve várok rád! Most megvagy!

Már torkon akarta ragadni Lueger, midőn megragadták és ártalmatlanná tették. A nő, ki elmebajos benyomását tette, kórházba szállították.

Összeesküvés a marokkói szultán ellen.

London, június 13. A marokkói szultán ellen oly nagyszabású összeesküvést fedeztek föl, hogy a szultán kénytelen volt székhelyét Fezt elhagyni.

Leégett papirgyár.

Fiume, jun. 13. Az itteni papirgyár ma ismeretlen okból kigyuladt. Óriási erőfeszítéssel sikerült a tüzet lokalizálni.

Gabonatözsde.

Budapest, június 13. Buzakinálát mérsékelt, vételkedv gyöngge. Bágyadt irányzat mellett 16,000 métermázsa került forgalomba 5 fillérel olcsóbb áron. Egyébb gabonanemek bágyadtak, változatlannak. Idő: szép.

Buza áprilisra	8.92—93
" októberre	6.73—74
Rozs áprilisra	5.76—77
" októberre	5.20—21

Donogán és Somossy

Kunz József és Társa utódai
Debrecen, kistemplom bazar
Raktárra érkeztek
Francia batist — Zephyr
Mosó grenadin.
Angol ruha vásznak
Himzett és átört batist
Mosó kretonok.
! Óriási választék !

!!! Nyavalyatörés !!!

Ki nyavalyatörés, görcs, és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a hatyu szabad gyógyszerárban.

2638. szám.—1904.

Árlejtési hirdetmény.

A hajdudorogi m. kir. dohány be- váltó hivatal telepén levő raktárokon és őrházon vakolási és zsindelezési munkálatokra összesen 1811 korona 20 fillér irányoztatván elő: ezen munkálatok biztosítására alulírott felügyelőség f. évi július hó 4-ik napján délelőft 11 órakor verseny tárgyalás fog tartatni

Felhivatnak a vállalkozni szándé- kozók, hogy ezen idők 5 százalék bánat- pénznek a m. kir. adóhivatalnál letételt igazoló nyugtával ellátott írásbeli zárt ajánlataikat nyujtsák be; későbbben be- érkezett avagy oly ajánlatok, mélyekhez készpénz van csatolva, el nem fogad- tatnak.

A vonatkozó előmért költségvetés alulírott felügyelőség irodájában a hiva- talos órák alatt megtekinthető.

M. kir. dohánybevaltó felügyelőség.
 Debrecen, 1904. június 12.

Magyaróssy
 felügyelő.

„MAYER“ gépgyár

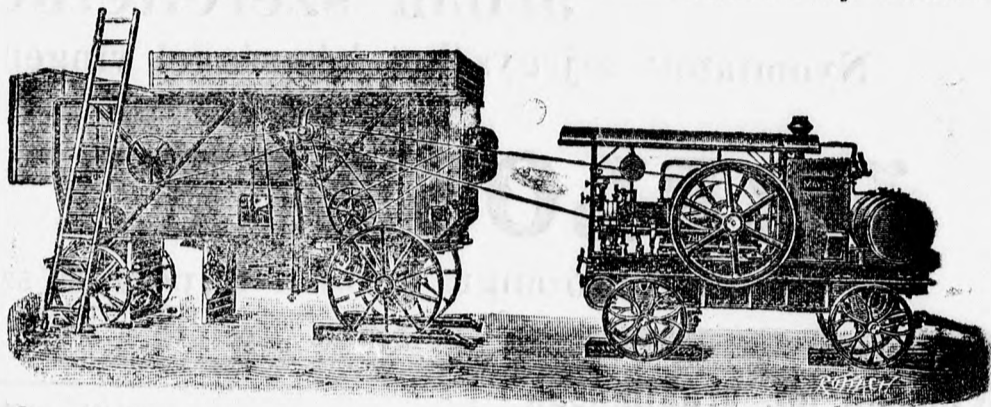
vas és fémöntöde részvénytársaság SZOMBÁTHELY.

Raktar: Budapest, V. Lipót-körut 15.

Készít mindennemű

Gazdasági gépeket, ^{kitűnő} ^{szerkezetű} Benzin- és szivó-gázmotorokat ^{2-50.} ^{lóerőig}

Benzin-motoros cséplőkészletek
 Legolcsóbb tüzem! Tűzveszély kizárva

Malomépítész: Uj hengerszőkek, minden e szak nába vágó gép gyártása. Teljes műalmi berendezések.
Különlegesség: Legujabb szekezetű esavaros és szabad. kir. víznyomásu bor sajtók:
Osborne D. M.-féle világhírű amerikai arató és kaszáló gépek magyarország kizárólagos képviselősege
 Képes árjegyzék ingyen és bérmentve * Kivánatra minden szükségletre külön költségvetés.

FLEISHER és TARSA

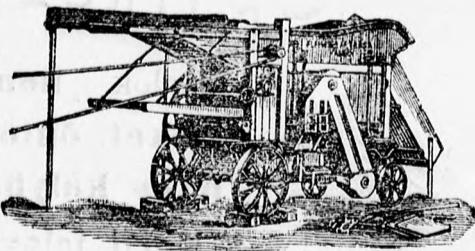
gépgyáa és vasöntödeje, Kassán, Vám-utca 11 szám.

ajánlja a gazdaközönségnek a legujabb tapasztalatok szemmel tartásával oész- rüen a gondosan gyártott jóhírnevű gépeit:

Cséplőkészleteit, cséplőgépeit

Baka-éleltisztító-rostait,

Borsajtóit s szőlözúóit.

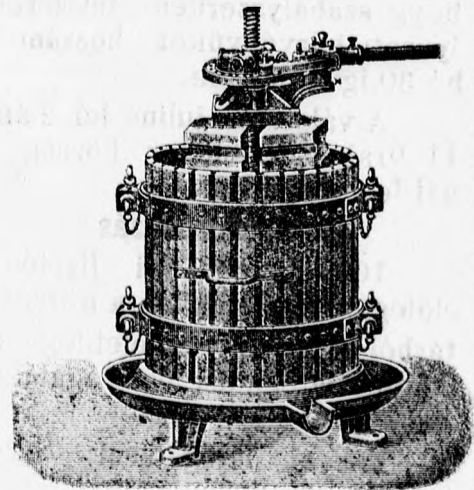
gyárt továbbá: MALOM, OLAJGYÁR és SZESZGYÁR berendezéseket GÖZ GEPEKET, GÖZKAZÁNOKAT, min- dennenü SZIVATTYUKAT stb.

Bizományiraktár:

Sesztina Lajos urná,

Debrecenben.

Gazdasági gépe nk s egyébgyártmá- nyaink ár egyzékét ingyen és bérmentve küldjük.

Nagy éves önkéntesek, tartalékos tisztek és tisztjelöltek,

kik ez évben fognak bevonulni bármely fegyvernemhez, nállam a legelegánsabban és szabályszerűen, a legjobb kivitelben és a legjutányosabb árban szereltetnek fel.

Nyomatott árjegyzéket készséggel yingen és bérmentve szolgálók.

PRELOVSZKY ANDRÁS

elsőrangú katonai és polgári szabó üzletében,

Debrecen. Kossuth utca 4. szám.

**Aki olcsón, jól, praktikusán
és modern**

építkezni akar

forduljon

BORSODY I. S. építész

DEBRECENBEN, Hunyadi-utca 21 szám
Templomok, városi a lakóházak kastélyok, iskolák, fürdők, gyárak gazdasági épületek stb. tervezését vagy elkészítését, nedves lakások szárazá tételét, betonrozásokot vagy bármily építkezési munkákat helyben vagy vidéken olcsón a legjobb kivitelben elvállal. Épületekre törlesztéses kölcsönt eszközöl ki. Biztos sikerrel előkészít a kőműves, kőfaragó és ácsmesteri vizsgára. Építő iparosoknak előnyösen készít tervekét költségvetést stb.

1554—1904.

Pályázati hirdetmény.

Hajdúvármegye hajduszoboszlói járáshoz tartozó 10000 telket számláló 36 ezer kat. hold határral bíró Nádudvar községben üresedésben lévő községi áltorvosi állásra pályázatot hirdeltek.

Felhívom pályázni óhajtókat, hogy szabályszerűen felszerelt pályázati kérvényüket hozzám folyó hó 30-ig adják be.

A választás július hó 2-án d. e. 11 órakor Nádudvar község házá- nál fog megtartatni.

Javadalmazás:

1000 korona évi fizetés havi előleges részletekben a községipénztárból s szabályrendeletileg megállapított látogatási és vágatási biztosi díjak.

Tanyai látogatások egyezség szerint.

Ha duszoboszló 1904 június 10.

Nábráczky
főszolgabíró.

Telefon
186.

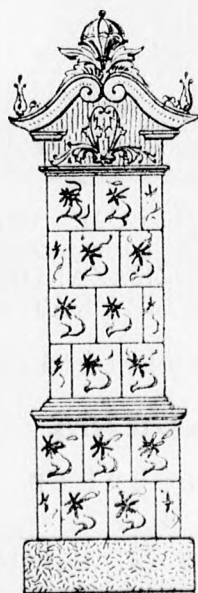
Szakszerű munka mégis a legolcsóbb. Villam mű berendezések kizárólag FÖLDVÁRY L. debreceni első electro-mechanikus készít a legtartósabban Kossuth-utca 1 sz. az ndvarban. Új berendezéseknél másfél évi, javításoknál. fél évi díjtalan rendbentartás, villamos műszerek, telefonok, villamos házi csengők felszerelése és v villamos zseblámpák raktára. villanyos házi csengők és telefonok jó karbantartását évi három koronától feljebb vállalom.

szilárd és folyékony
Sarg-féle Szappan
Glycerin.
a bőrt fehérré
és gyöngéddé teszi.
Mindenütt kapható.

Glycerin szappan

ugy felnőtteknél, mint gyermekeknél a leggyöngébb korban a legkifünőbb tisztító szernek bizonyult. Ismert tekintélyek, mint dr. Hebra tanár, Schauta, Frühwald, Breus Károly és Gusztáv, Schaudlbauer stb. . . által legjobb eredménnyelhasznált.

Építkezési idényre

ajánlok .. honi és budweisi porcellán kályhákat, öntött vas és meidinger köpenyes kályhákat. fa és szénfűtésre. o o Kerti felszerelések, mint padok, székek és asztalok vasból, fényezve és kertészeti eszközök. o o o o o o o

Háztartási felszerelések: Zománczott edények, fényezett áruk, fürdő kádak, jégszekrények, vasbutorok, gyermekkocsik stb. o o o o

TÓTH GYULA

vaskereskedő,

Debrecen, Piac utca 20 és 27.